

Bilateral İşitme Cihazı Kullanımının Erken Dönemde Yaşam Kalitesine Etkileri

Samet KILIÇ^{id}, Eser SENDESEN^{id}, Meral Didem TÜRKYLMAZ^{id}

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Anabilim Dalı, Ankara Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı bilateral işitme cihazı kullanımının erken dönemde yaşam kalitesine olan etkisini araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya ilk kez işitme cihazı kullanacak 18-49 yaş arası 32 birey dâhil edilmiştir. Katılımcılara cihaz kullanmaya başlamadan hemen önce ve cihaz kullanmaya başladıktan bir ay sonra "Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Form" doldurtulmuştur. Tüm alt parametrelere ait sonuçlar bağımlı değişkenlerde t testi uygulanarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Anket sonuçlarına göre işitme cihazı kullanımı sonrası "Psikolojik" (Önce: %57±2,3, Sonra: 74±3,1 %; p=0,01), "Sosyal İlişkiler" (Önce: %70±2,6, Sonra: %82±2,9; p=0,02) ve "Çevre" (Önce: %65±2,5, Sonra: %85±4,2; p=0,03) alt parametre skorlarında işitme cihazı kullandıktan sonra istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlenmiştir. "Fiziksel Sağlık" alt parametresi skorunda ise işitme cihazı kullanımı sonrası artış gözlenmiştir fakat bu artış istatistiksel olarak anlamlı değildir (Önce: %83±4,1, Sonra: %85±4,6; p>0,05).

Sonuç: Katılımcıların erken dönem (bir aylık) bilateral işitme cihazı kullanımı sonrasında Fiziksel Sağlık alt parametresi haricindeki tüm skorlarda anlamlı artış gözlenmiştir. Bu durum işitme kaybılı bireylerin mevcut yaşam kalitelerinin işitme cihazı kullanımı ile erken dönemde bile artış gösterdiğini ortaya koyar niteliktedir. Bu nedenle işitme cihazı uygulamasına işitme kaybının tanılanmasından sonraki mümkün olan en erken dönemde geçilmesi ve işitme kaybılı bireylerin bilateral işitme cihazı kullanımı açısından teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşitme cihazı, yaşam kalitesi, işitme kaybı

ABSTRACT

The Effects of The Use of Bilateral Hearing Aid on Quality of Life in The Early Period

Objective: The aim of this study was to investigate the effect of bilateral hearing aid use on quality of life in the early period.

Material and Methods: The study included 32 individuals between the ages of 18-49 who were going to use hearing aids for the first time. The World Health Organization Quality of Life-Short Form was completed just before and one month after using the device. The results were analyzed by applying t-test in all sub-parameters for dependent variables.

Results: There was a statistically significant increase in the 'Psychological' (Before: 57±2.3%, After: 74±3.1%; p=0.01), "Social Relations" (Before: 70±2.6%, After 82±2.9%; p=0.02) and "Environment" sub-parameter score after using a hearing aid (Before: 65±2.5%, After: 85±4.2%; p=0.03). The "Physical Health" sub-parameter score increased after hearing aid use, but this increase was not statistically significant (Before: 83±4.1%, After: 85±4.6%; p>0.05).

Conclusion: As a result of the study, an increase was observed in the scores of all sub-parameters except 'Physical Health' sub-parameter after the use of hearing aid in the early period (one month). Based on this result, it was observed that the current quality of life of individuals with hearing loss increased even in the early period of hearing aid use. Bilateral hearing aids should be encouraged.

Key Words: Hearing aid, quality of life, hearing loss

Cite this article as: Kılıç, S., Sendesen, E., Türkyılmaz, MD. (2019). Bilateral İşitme Cihazı Kullanımının Erken Dönemde Yaşam Kalitesine Etkileri. TJAHR 2019; 2(3):57-60.

GİRİŞ

İşitme kaybı bireylerde yaşam kalitesinin düşmesine, depresif semptomlara ve bunları yanında fonksiyonel kapasitede azalmaya neden olabilmektedir (Lupsakko ve ark., 2005). Medikal veya cerrahi yöntemlerle işitme kaybının düzeltilmediği durumlarda işitme cihazlarının, hastanın mevcut durumunun düzeltilmesinde kullanılabilecek iyi bir seçenek olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda Dünya Sağlık Örgütü merkezli çalışmaların da katkısı ile sağlık hizmeti verenler ve sağlık alanındaki araştırmacılar, bireylerin sağlık problemlerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini belirleme konusunda önemli çaba göstermektedirler. Yaşam kalitesinin henüz etraflıca kabul edilen bir tanımı bulunmamaktadır. Fakat Dünya Sağlık Örgütü 1997

yılında yaşam kalitesini, “kişinin kendi durumunu, kendi kültürü ve değerler sistemi içinde algılayış biçimi” olarak tanımlanmıştır (Saxena ve ark., 1997).

İşitme kayıplı bireylerin etkin cihaz kullanımını, işitme cihazına uyumunu ve memnuniyetini araştıran, literatürde çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1998 yılında geliştirilen, gerekli geçerlilik güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan ‘Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Formu’ aracılığıyla yaşam kalitesinin değerlendirilebileceği düşünülmektedir (Fleck ve ark., 2000).

İşitme cihazı kullanımı sonrasında bireylerin cihazdan sağladığı memnuniyetin ve işitme cihazının yaşam kalitesine olan etkisinin değerlendirilmesi, cihaz kullanımı esnasında bireyin takibini yapabilmek ve duruma uygun stratejiler geliştirebilmek adına önem arz ettiği düşünülmektedir. Literatürde işitme cihazının yaşam kalitesinde olan etkisi genelde 3. ve 6. aylarda değerlendirilmiş, erken dönem etkisi değerlendirilmemiştir. Bu nedenle bu çalışmada işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan erken dönem etkisi araştırılmış, oldukça kısa sayılacak olan 1 aylık cihaz deneyiminin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu çalışmanın amacı bilateral işitme cihazı kullanımının erken dönemde yaşam kalitesine olan etkisini araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma Ekim 2018 ve Şubat 2019 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Odyoloji Bölümü’nde yapılmıştır. Çalışmaya katılan bireylere çalışmanın içeriği anlatılmış ve imzalı onam formları alınmıştır. Çalışmaya dâhil edilme kriterleri; katılımcının ilk kez ve bilateral işitme cihazı kullanacak olması, sensörinöral işitme kaybına sahip olması ve çalışmaya katılmaya gönüllü olması olarak belirlenmiştir. Çalışmaya 18–49 yaş arası 42 birey katılmıştır. Takipler sırasında 8 katılımcı Sağlık Uygulama Tebliği’ne göre sadece tek cihazın devlet tarafından ödemesi yapıldığı için tek cihaz alabildiğinden, 2 katılımcı da takiplere gelmediğinden çalışmadan çıkarılmış, son durumda 32 katılımcı (18 Kadın 14 Erkek; Yaş Ort: 31,4±2,49) değerlendirmeye alınmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de gösterilmektedir.

İşitme cihazı uygulamasından önce her bir katılımcıya saf ses odyometri ve konuşma odyometrisi yapılmış, cihaz kullanmaya başlamadan hemen önce ve cihaz kullanmaya başladıktan bir ay sonra “Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Form” (WHOQOL-BREF) doldurtulmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Form (WHOQOL-BREF): Yirmi yedi sorudan oluşan ve genel yaşam kalitesinin sorgulandığı bu ölçekte beş alt parametre bulunmaktadır: Genel sağlık durumu, fiziksel sağlık, psikolojik, sosyal ilişkiler ve çevre. Her alt parametre kendi içinde puanlanmaktadır. Skorlar yüzdelik olarak hesaplanmakta,

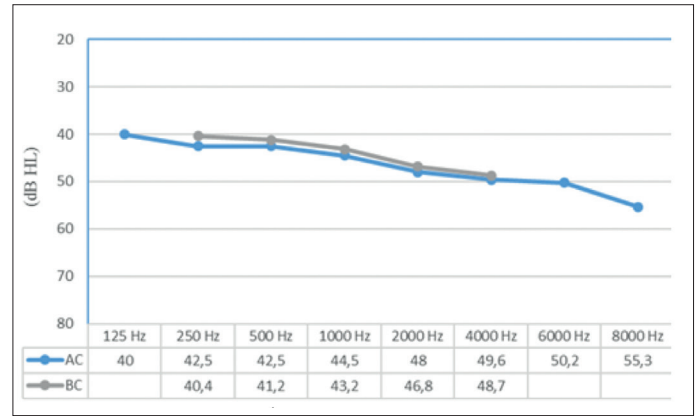
%100’e yaklaştıkça yaşam kalitesi artmaktadır. Yüzdelik skorlar, hesaplanacak alt parametrede katılımcının almış olduğu puanın, o alt parametrede alınabilecek maksimum puana bölünmesi sonucu hesaplanmaktadır. Bu çalışmada genel sağlık durumu alt parametresi değerlendirmeye alınmamış, diğer dört alt parametre sonuçları değerlendirmede kullanılmıştır.

İstatistiksel Analiz: Tüm analizler için SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Katılımcıların işitme cihazı kullanmadan hemen önce ve işitme cihazı kullandıktan bir ay sonra doldurdukları Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Formu sonuçları normal dağılım gösterdiğinden tüm alt parametrelerde bağımlı değişkenlerde t testi uygulanarak analiz edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

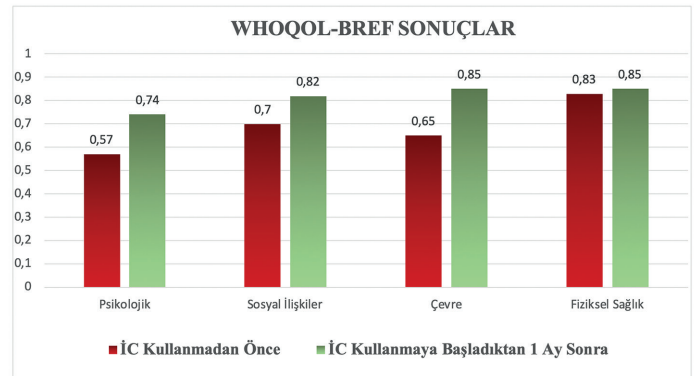
BULGULAR

Katılımcıların saf ses işitme testi sonucuna göre işitme eşikleri ortalamaları (hava yolu ve kemik yolu için 500–1000–2000 ve 4000 Hz eşikleri ortalaması) Şekil 1’de gösterilmektedir. Katılımcıların saf ses ortalamaları hava yolunda 46,15±4,64 dB HL, kemik yolunda ise 44,97±3,96 dB HL’dır.

Katılımcıların işitme cihazı kullanmaya başlamadan hemen önce ve kullandıktan 1 ay sonraki Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu sonuçları Şekil 2’de gösterilmektedir.



Şekil 1. Katılımcıların Hava ve Kemik Yolu İşitme Eşikleri



Şekil 2. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Form Sonuçları

Tablo 1. Katılımcıların Demografik ve Klinik Karakteristik Özellikleri

Özellik	Katılımcılar (n=32)
Yaş (Yıl) (SS)	31.4 (2.49)
Cinsiyet (%) n	
Kadın	56% (18)
Erkek	44% (14)
İşitme Kaybı Derecesi (%) n	
Hiç Yok	0%
Hafif	9% (3)
Orta	88% (28)
İleri	3% (1)
Kullanılan İşitme Cihazı Türü (%) n	
Kulak İçi – Kanal İçi	0%
Receiver In The Ear/Canal	41% (13)
Kulak Arkası	59% (19)

Anketin “Psikolojik” alt parametresi skorunda işitme cihazı kullandıktan sonra istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmektedir (Önce: %57±2,3 %, Sonra: %74±3,1; p=0,01). “Sosyal İlişkiler” alt parametresi skorunda işitme cihazı kullandıktan sonra istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlenmiştir (Önce: %70±2,6 %, Sonra: %82±2,9; p=0,02). “Çevre” alt parametresi skorunda işitme cihazı kullandıktan sonra istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlenmiştir (Önce: %65±2,5, Sonra: %85±4,2; p=0,03). “Fiziksel Sağlık” alt parametresi skorunda ise işitme cihazı kullanımı sonrası artış gözlenmiştir fakat bu artış istatistiksel olarak anlamlı değildir (Önce: %83±4,1 %, Sonra: %85±4,6; p>0,05).

TARTIŞMA

Literatürde işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan pozitif etkisini gösteren birçok çalışma bulunmaktadır (Mulrow ve ark., 1990; Lotfi ve ark., 2009; Mondelli ve ark., 2012). Türkiye’de ise yaşam kalitesini Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu ile değerlendiren en kapsamlı çalışma 2016 yılında yapılmıştır (Saatçi ve ark., 2016).

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde; işitme cihazı kullanımının etkisini belirlemek için çoğunlukla 3. ve 6. ayın kullanıldığı görülmektedir (Saatçi ve ark., 2016; Mulrow ve ark., 1990; Lotfi ve ark., 2009; Mondelli ve ark., 2012). İşitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan erken dönem etkisi ile ilgili çalışmaya rastlanmamıştır Bu nedenle bu çalışmada işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan erken dönem etkisi araştırılmış, oldukça kısa sayılabilecek olan 1 aylık cihaz deneyiminin bile yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Mondelli ve ark.’nın Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği kullanarak geriatrik bireylerde 3 aylık işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan etkisini inceledikleri çalışmalarında da çalışmamızla benzer şekilde anketin tüm alt parametre skorlarında cihaz kullanımı sonrası anlamlı artış olduğu bildirilmiştir (Mondelli ve ark. 2012).

Türkiye’de işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesi üzerine etkilerini araştıran birkaç çalışma mevcuttur. Saatçi ve ark. 2016 yılında Türkiye’de 20 geriatrik birey ile yapmış olduğu çalışmada, geriatrik bireylerde işitme cihazı kullanımının yaşam kalitesine olan etkisini 3 aylık kullanıma göre Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu kullanarak değerlendirmiştir. Çalışmada tüm alt parametre skorlarında anlamlı bir artış gözlenmiştir. Literatürdeki çalışmalarda katılımcılar geriatrik popülasyondan oluşurken çalışmamızda erişkin popülasyon kullanılmıştır. Fiziksel sağlık parametresindeki sonuçlara ait farklılığın nedeni çalışmalara dahil edilen bireylerin farklı yaş gruplarına sahip olmaları olabilir.

2007 yılında Yunanistan’da yapılan bir çalışmada (Tsakirovoulou ve ark., 2007), bilateral işitme kaybı olan bireylerin bilateral işitme cihazı kullandığında yaşam kalitesinin unilateral kullanıma göre daha çok arttığını gösterilmiştir. Çalışmamızda tüm katılımcılar bilateral işitme cihazı kullanıcıdır. Erken dönemde yaşam kalite skorlarındaki anlamlı artış bilateral işitme cihazı kullanımına bağlanabilir. Bu konuda ileri çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmamızda işitme cihazının yaşam kalitesine etkisini değerlendirmek üzere sadece Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu kullanılmıştır. Anket sonucunun objektif verilerle desteklenmemiş olması çalışmamızın eksik yönlerindedir. İleriki çalışmalarda yaşam kalitesini etkileyen diğer faktörlerin de (diğer sağlık durumu, kognitif durum, sosyo-ekonomik durum vb.) değerlendirmeye katıldığı daha kapsamlı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from the participants.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – SK, ES; Design – SK, ES, MDT; Supervision – MDT; Resources – ES, SK; Materials – SK, ES; Data Collection and/or Processing – SK, ES; Analysis and/or Interpretation – SK, ES; Literature Search – SK, ES; Writing Manuscript – SK, ES; Critical Review – MDT.

Conflict of Interest: No conflict of interest..

Financial Disclosure: None.

Hasta Onamı: Katılımcılardan yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir –SK, ES; Tasarım – SK, ES, MDT; Denetleme – MDT; Kaynaklar – ES, SK; Malzemeler – SK, ES; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – SK, ES; Analiz ve/veya Yorum – SK, ES; Literatür Taraması – SK, ES; Yazıyı Yazan – SK, ES; Eleştirel İnceleme – MDT.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

KAYNAKLAR

- Fleck, M., Louzada, S., Xavier, M., Chachamovich, E., Vieira, G., Santos, L., & Pinzon, V. (2000). Aplicação da versão em português do instrumento abreviado de avaliação da qualidade de vida “WHOQOL-bref”. Revista de Saúde Pública, 34, 178-183. [CrossRef]
- Lotfi, Y., Mehrkian, S., Moossavi, A., & Faghih-Zadeh, S. (2009). Quality of life improvement in hearing-impaired elderly people after wearing a hearing aid. Archives of Iranian Medicine (AIM), 12(4), 365-370.
- Lupsakko, T. A., Kautiainen, H. J., & Sulkava, R. (2005). The non-use of hearing aids

- in people aged 75 years and over in the city of Kuopio in Finland. *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology and Head & Neck*, 262(3), 165-169. [\[CrossRef\]](#)
- Mondelli, M. F. C. G., & de Souza, P. J. S. (2012). Quality of life in elderly adults before and after hearing aid fitting. *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology*, 78(3), 49-56.
- Mulrow, C. D., Aguilar, C., Endicott, J. E., Tuley, M. R., Velez, R., Charlip, W. S., . . . DeNino, L. A. (1990). Quality-of-life changes and hearing impairment: a randomized trial. *Annals of Internal Medicine*, 113(3), 188-194. [\[CrossRef\]](#)
- Saatçi, Ö., & Polat, B. (2012). Geriatrik Populasyonda İşitme Kaybının ve İşitme Cihazı Kullanım Memnuniyetinin Yaşam Kalitesine Etkisi. *KBB-Forum* 15(4), 81-89.
- Saxena, S., Orley, J., & Group, W. (1997). Quality of life assessment: the World Health Organization perspective. *European Psychiatry*, 12, 263s-266s. [\[CrossRef\]](#)
- Tsakiropoulou, E., Konstantinidis, I., Vital, I., Konstantinidou, S., & Kotsani, A. (2007). Hearing aids: Quality of life and socio-economic aspects. *Hippokratia*, 11(4), 183-186.